

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-101>

УДК 811.111-26

Очеретян Т.А., Марченко В.В.

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСІ

Анотація. Стаття присвячена актуальним проблемам функціонування лексичних інновацій у сучасному англomовному інтернет-дискурсі. Охарактеризовані стилістичні особливості англomовного інтернет-дискурсу. Відзначено, що мова англomовного інтернет-дискурсу має певні особливості та спрямування на окремі категорії мовців та реципієнтів. У ході аналізу англomовного інтернет-дискурсу доведено пряму залежність між ступенем складності підібраних мовних засобів та соціокультурними специфічними рисами цільової аудиторії. Розглянуто поняття лексичних інновацій та їхню типологію. Відзначено, що існують різні підходи до визначення терміна "лексична інновація": процес створення нових лексичних одиниць будується відповідно до звичайних механізмів творчого процесу в розвитку мови; теоретичне і прикладне дослідження створення лексичних одиниць, способи утворення слів, критерії визнання, прийняття і поширення неологізмів, соціокультурні аспекти неології; систематично організована діяльність інститутів для обліку, створення, запису, поширення і впровадження неологізмів у чіткі рамки мовної політики; задача зі встановлення нових терміносистем і недавно створених галузей, що мають прогалини в термінології і вимагають її впровадження; лексикографічна система відносин зі словниками виходить з двох аспектів: використання словника в якості фільтруючого засобу з визнання неологізмів і аналіз їх обробки всередині словників. Розглянуто функційність лексичних інновацій у межах англomовного інтернет-дискурсу. Результати аналізу дають змогу зробити висновки, що лексичні інновації досить поширені в інтернет-дискурсі. Для лексичних інновацій інтернет-дискурсу характерна значна варіативність форми і нестабільність значень; лише час покаже, які з них поповнять основний вокабуляр англійської мови, а які будуть відкинуті.

Ключові слова: лексика, семантика, лексична інновація, дискурс, інтернет-дискурс.

Ocheretian Tetiana, Marchenko Valentyna

National Technical University of Ukraine
"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

FEATURES OF FUNCTIONING OF LEXICAL INNOVATIONS IN MODERN ENGLISH INTERNET DISCOURSE

Summary. The article is devoted to current problems of lexical innovations functioning in modern English-language Internet discourse. Stylistic features of English-language Internet discourse are characterized. It is noted that the language of English-language Internet discourse has certain features and directions for certain categories of speakers and recipients. In the course of the analysis of the English-language Internet discourse, a direct relationship between the degree of complexity of the selected language tools and socio-cultural specific features of the target audience is proved. The ability of a language to learn neologisms can be qualified as its advantage, not weakness: as a result of lexical renewal, the language system is provided with additional opportunities and incentives for their own development. The latest concepts are further developed in culture, which is reflected in the derived names. For each lexical innovation in the structure of language there is a structure of knowledge and experience gained in a particular field of activity relevant to a particular culture. The concept of neologisms and their typology are considered. It is noted that there are different parameters for defining the term "neology": the process of creating new lexical units is built in accordance with the usual mechanisms of the creative process in language development; theoretical and applied research of creation of lexical units, ways of word formation, criteria of recognition, acceptance and distribution of neologisms, socio-cultural aspects of neology; systematically organized activities of institutes for accounting, creation, recording, dissemination and introduction of neologisms into a clear framework of language policy; the task of establishing new terminology systems and newly created industries that have gaps in terminology and require its implementation; lexicographic system of relations with dictionaries is based on two aspects: the use of the dictionary as a filtering tool for the recognition of neologisms and analysis of their processing within dictionaries. The functionality of neologisms within the English-language Internet discourse is considered. The results of the analysis allow us to conclude that neologisms are quite common in Internet discourse. Lexical innovations of Internet discourse are characterized by significant variability of form and instability of meanings; only time will tell which of them will complete the basic English vocabulary and which will be rejected.

Keywords: vocabulary, semantics, neologism, discourse, internet discourse.

Постановка проблеми. Поповнення мови інноваційними одиницями як природний процес в будь-яких мовах за останні два десятиліття стало найбільш характерною рисою їх функціонування у зв'язку з активізацією у світі процесів економічної, політичної і культурної інтеграції та глобалізації. Здатність тієї чи ін-

шої мови до засвоєння неологізмів може бути кваліфікована як її перевага, а не слабкість: у результаті лексичного оновлення система мови забезпечується додатковими можливостями та стимулами до власного розвитку. Новітні концепти отримують подальшу розробку в культурі, що знаходить відображення в похідних на-

йменуваннях. За кожною лексичною інновацією в структурі мови наявна структура знання і досвіду, отриманого в рамках певної сфери діяльності, актуальної для певної культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У сучасному мовознавстві наявний активний інтерес як до проблеми неологізації загалом, так і до закономірностей використання неологізмів у англomовному інтернет-дискурсі зокрема. Так, природу формування лексичних інновацій досліджують Х. К. Магомадова [5] та І. В. Горбунова [1]. Дослідженню лінгвістики інтернету як нової міждисциплінарної парадигми присвячена робота О. І. Горошко [2]. В. Н. Покора досліджує особливості онлайн-комунікації на прикладі мовлення німецькомовних інтернет-користувачів [6]. О. Г. Землянова [3], О. В. Кондрашова, А. О. Тініна [4] вивчають закономірності виникнення та функціонування лексичних інновацій у сучасному англomовному дискурсі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В епоху міждержавної інтеграції і глобалізації економік і культур процес неологізації носить системний і усвідомлений характер, а тому може бути визначений як процес трансплантації лексичних одиниць з однієї мовної системи в іншу. Результатом такого процесу стає закріплення за певним фрагментом концептосфери мови сукупності лексичних інновацій, що носить взаємопов'язаний і взаємообумовлений характер. Не є винятком і сучасний інтернет-дискурс, який найчастіше стає найбільш сприятливим полем для неологізації.

Цим визначається актуальність запропонованого дослідження, присвяченого аналізу закономірностей функціонування лексичних інновацій інтернет-дискурсу сучасної англійської мови.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є аналіз закономірностей функціонування лексичних інновацій у сучасному англomовному інтернет-дискурсі. Для досягнення цієї мети в роботі були поставлені і вирішені такі завдання: (1) виокремлено причини неологізації як фактору поповнення сучасного англomовного інтернет-дискурсу; (2) визначено особливості функційності лексичних інновацій сучасного англomовного інтернет-дискурсу.

У роботі інтегровано різні методи дослідження: за допомогою описового методу, методу словникових дефініцій, компонентного і концептуального аналізу виявляється лінгвокогнітивна специфіка запозичених найменувань. У роботі відображені також результати порівняльного, етимологічного та словотвірного аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Лексичні інновації виникають у зв'язку з потребою позначення нових реалій, тенденцій і віянь, а також для номінації вже існуючих у мові явищ, для додання словами відчуття свіжості і новизни. Вони є пластичним шаром лексики, що є соціально та психологічно обумовленим [4] і відображають особливості ментальної картини світу носіїв цієї мови і культури в певний період часу.

Лексичні інновації, як правило, відрізняються короткочасним вжитком, однак частина раніше відомих і вживаних одиниць надалі залишається в мові, втрачаючи властивості неологізмів. Називаючи критерії приналежності слова до ка-

тегорії «інновацій», крім соціолінгвістичних (частотність) і психолінгвістичних (відчуття новизни та сучасності слова, його схвалення хоча б частину соціуму), Х. К. Магомадова виокремлює також метамовні висловлювання-рефлексиви, в яких відбивається соціокультурний настрій [5].

У багатьох роботах замість визначення «лексична інновація», можна зустріти визначення «модне слово» або «модний неологізм», такі терміни є більш загальноживаними і частіше зустрічаються на просторах Інтернету [2].

В англійській мові «модні» неологізми отримали назву «buzzwords» (англ. Buzz – привертати увагу, підвищений інтерес). Macmillan English Dictionary містить таке визначення: buzzword – a word that has become very popular, especially a word relating to a particular activity or subject (слово, що стало дуже популярним і особливо відноситься до певного виду або сфері діяльності) [7].

Ще одним важливим визначенням є «неологізми», визначення яких є синонімом до визначення «лексична інновація» і стоїть в одній синонімічній ряді поруч з визначеннями «неологізм, новоутворення, нововведення» [1].

Неологія як наука про неологізми в парадигмі сучасного мовознавства отримала широке поширення в другій половині ХХ ст. внаслідок величезного інтересу сучасної лінгвістики до дослідження процесів мовного розвитку, особливо до нових слів, які виникають в мові.

Отже, неологи, визнаючи терміни «інновація», «нововведення», «новоутворення», «неологізм» синонімами, визнають, що між ними не можна поставити знак рівності. Термін «інновація» застосовується для позначення нових явищ на всіх рівнях мови, тоді як термін «новоутворення», виходячи зі своєї внутрішньої форми, може бути рівнозначним термінам «інновація», «нововведення», але не рівнозначний поняттю «неологізм».

Поняття «неологізм» дещо ширше, так як до неологізмів відносяться не лише лексичні новоутворення, а й слова, запозичені з інших мов або ті, що отримали нові значення. Єдина і точна лінгвістична типологія неологізмів відсутня як в загальних роботах з лексикології, так і в спеціальних роботах, присвячених неологізмам. У них є немовна класифікація нових слів, згідно з якою неологізми поділяються на кілька груп залежно або від сфери їхнього виникнення, або від часу їхньої появи в мові [4].

Проаналізувавши різні точки зору на неологізми вчених-лінгвістів, можна зробити висновок про те, що однозначного визначення об'єкта неології в сучасній науці поки немає.

У мовознавстві існують різні класифікації лексичних інновацій (див., напр., [3]). За основу одного з таких розподілів узяті ознаки виду мовної одиниці [3].

За способом уведення до мови нові слова поділяють на:

- лексичні (новоутворення або запозичення)
- семантичні (нові лексико-семантичні варіанти слів або нові семантичні варіанти сталих словосполучень)
- фразеологічні (нові сталі словосполучення).

За ознакою ступеня новизни мовної одиниці інновації поділяють на:

- сильні (абсолютні)
- слабкі (відносні) [3].

Відповідно до цієї класифікації до сильних належать інновації, абсолютна новизна яких відчувається через незвичну форму, або незрозуміле значення. При цьому наявний у мовознавчій науці критерій новизни має часові обмеження в 10-25 років із моменту виникнення неологізму щодо сучасного періоду мови [4].

Відповідно, до слабких інновацій відносять відомі раніше слова, що вживаються в новому значенні. Це так звані зовнішні та внутрішні запозичення [1].

У класифікації за ознакою способу номінації розрізняють новоутворені слова, значення, сполучення слів, зовнішні та внутрішні запозичення.

Ознака способу утворення передбачає виокремлення основних шляхів творення інновації, зокрема через словникове та семантичне розширення [5].

За цією класифікацією інновації репрезентовані запозиченими, словотвірними та семантичними одиницями.

Запозичення розглядають як іншомовні готіві лексеми або фраземи, форма та значення яких переносяться із зовнішнього джерела. Такі одиниці беруть участь у процесах англійського словотворення: виступають новими словотвірними елементами, спричиняють формування словотвірних моделей, надають семантичного значення інноваціям [3].

Словотвірні інновації – це нові слова, утворені за словотвірними моделями на основі наявних слів та елементів. О. Г. Землянова виокремлює регулярні та менш регулярні англійські словотвірні моделі [3], відносячи до перших афіксацію, конверсію та словоскладання, а скорочення та лексикалізацію до другої групи відповідно.

Семантичні інновації є новими значеннями, що додаються до наявних у мові, проте дещо переосмислених лексичних одиниць.

З огляду на стилістичне маркування, лексичні одиниці поділяються на абсолютні (оригінальні), літературні та стилістичні [4]. Перший різновид інновацій з числа названих є найменш численним у сучасній англійській мові. В інновацій, що є літературними, наявний свій автор, їх зазвичай використовують у відповідному контексті, аби зробити художній текст ще більш образним. Група стилістичних інновацій представлена словами та словосполученнями, які належать до розмовної лексики, а їх використання забезпечує ефект виразності.

Отже, вивчення лексичних інновацій дозволяє, з одного боку, розглянути сучасну англійську мову як постійно оновлювану систему, виділити механізми її оновлення. З іншого ж боку, спостерігаючи за лексичними інноваціями, можна визначити специфіку мовних явищ, що є власне англійськими.

Лексичні властивості інтернет-дискурсу наділені максимально яскравою індивідуальністю, яка виражається як у наборі лексичних одиниць, так і в їх кореляції і функціонуванні. У мові це виявляється у формуванні особливої лексичної підсистеми з власними мовними особливостями і специфічними соціокультурними характеристиками.

Наразі мовний портрет інтернет-дискурсу активно твориться за допомогою лексичних засобів виразності. Користувачі мережі використовують переносні значення слів, послуговуються лексемами, співвідносними з певними лексичними

групами. Все це відповідає загальним тенденціям до словотворення й неологізації, що визначають своєрідність інтернет-дискурсу.

Найчастіше новоутворення сучасного інтернет-дискурсу утворюються шляхом злиття основ, коли знайомий матеріал перерозподіляється та наново комбінується. Так, зокрема, дуже популярною основою для лексичних інновацій в сучасній англійській мові постає слово Twitter. Частотним є поєднання фрагменту слова Twitter, зокрема, фрагменту «tw», із фрагментами слів, що є загальноживаними [3].

Прикладом подібного використання можуть бути, зокрема, численні лексичні інновації, що позначають користувачів сервісу Twitter як мешканців певної уявної країни або представників окремої соціальної групи, субкультури: «*tweetland*», «*twithheads*», «*twittersphere*», «*Twitterers*», «*Twitterverse*», «*twitizens*», «*tweetlanders*», «*tweeties*», «*tweeple*». Використання цих неологізмів підкреслює створенню атмосфери доброзичливості в інтернет-спілкуванні, наділене відтінком гумору, самопародіювання.

Подібним до описуваного вище є явище утворення лексичних інновацій з метою ототожнення членів інтернет-спільноти із родиною, колом друзів. Так, наприклад, «*tweeps*» (Twitter + peeps (friends)) або «*twiends*» (Twitter + friends) – це друзі в Twitter.

Використання лексичних інновацій, у основі яких знаходиться знайома, загальноживана лексика, дозволяє користувачам соціальної мережі Twitter досягнути ефекту розкутості й довірливості, відтворити у своєму мовленні реалії сучасного інтернет-спілкування, що часто стає еквівалентом загальноприйнятих норм щоденного життя. Так, наприклад, за допомогою поєднання основ слів «*Twitter*» та «*sweethearts*» (закохани) утворюється новотвір «*tweethearts*» на позначення пари закоханих людей, які познайомилися завдяки спілкуванню у Twitter.

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Розвиток національної культури відображається у багатьох лексичних одиницях, які визначають суспільні відносини, зміни та обумовлюють виникнення лексичних інновацій у мові. Дослідники в галузі неології виокремлюють різні ознаки інновацій, що й дають змогу їх типологізувати. За ознакою виду мовної одиниці інновації репрезентовані лексичними, семантичними, фразеологічними. За ознакою ступеня новизни мовної одиниці виокремлюють сильні та слабкі інновації. Ознака способу номінації розрізняє новоутворені слова, значення, сполучення слів, зовнішні та внутрішні запозичення. Ознака способу утворення виокремлює запозичення, словотвірні та семантичні інновації. За ознакою стилістичного маркування інновації поділяють на абсолютні, літературні та стилістичні.

У результаті дослідження специфіки комунікації в інтернет-дискурсі на лексичному рівні виявлено, що в середовищі інтернет-користувачів, так само як і в рамках будь-якої іншої соціальної групи, з часом формується характерний сленг, який виконує функцію ідентифікації. Як засоби виразності в інтернет-дискурсі широко використовуються такі лексичні засоби, як лексичні інновації і сленгові одиниці. Перспективу подальших досліджень вбачаємо в поглибленому вивченні тематичних груп лексичних інновацій англійського інтернет-дискурсу.

Список літератури:

1. Горбунова И. В. Процессы англоизации в эпоху развития языка Интернета. *Бизнес-образование в экономике знаний*. 2016. № 2(4). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/protsessy-anglizatsii-v-epohu-razvitiya-yazyka-interneta> (дата звернення: 06.11.2020).
2. Горошко Е. И. Лингвистика Интернета: формирование дисциплинарной парадигмы. *Жанры и типы текста в научном медийном дискурсе*. Орел : Картуш, 2007. С. 223–237.
3. Землянова О. Г. Лексические особенности англоязычного интернет-дискурса: неологизмы и сленг. *Филологический аспект*. 2016. №. 9. URL: <https://scipress.ru/philology/articles/leksicheskie-osobennosti-angloyazychnogo-internet-diskursa-neologizmy-i-sleng.html> (дата звернення: 05.11.2020).
4. Кондрашева Е. В., Тинина А. О. Новая лексика языка интернета: способы образования, причины появления. *Эпоха науки*. 2019. № 18. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/novaya-leksika-yazyka-interneta-sposoby-obrazovaniya-prichiny-poyavleniya> (дата звернення: 06.11.2020).
5. Магомедова Х. К. Инновации в словарном составе современного русского языка (конец XIX – начало XX вв.) URL: <http://cheloveknauka.com/innovatsii-v-slovarnom-sostave-sovremennogo-russkogo-yazyka> (дата звернення: 05.11.2020).
6. Покора В. Н. Специфика онлайн-коммуникации немецкоговорящих Интернет-пользователей. Гендерный подход. *Вестник Брянского государственного университета*. Брянск : РИО БГУ, 2012. С. 280–283.
7. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Oxford : Macmillan Publishers Ltd., 2002. 1692 p.

References:

1. Gorbunova I. V. (2016). Protsessy anglizatsiyi v epokhu razvitiya yazyka Interneta [Processes of English influence in the epoch of developing of Internet language]. *Biznes-obrazovaniye v ekonomike znaniy [Business education in the economic of knowledge]*, no. 2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/protsessy-anglizatsii-v-epohu-razvitiya-yazyka-interneta> (in Russian)
2. Goroshko Ye. I. (2007). Lingvistika Interneta: formirovaniye disciplinarnoy paradigmy [Internet linguistic: formation of discipline's paradigm]. *Zhanry i tipy teksta v nauchnom mediyenom diskurse [Genres and types of text in scientific media discourse]*. Orel: Kartush, pp. 223–237. (in Russian)
3. Zemlianova O. G. (2016). Leksicheskiye osobennosti angloyazychnogo internet-diskursa: neologizmy i sleng [Lexical features of English-speaking internet discourse: neologisms and slang]. *Filologicheskii aspekt [Philological aspect]*, no. 9. URL: <https://scipress.ru/philology/articles/leksicheskie-osobennosti-angloyazychnogo-internet-diskursa-neologizmy-i-sleng.html> (in Russian)
4. Kondrashova Ye. V., Tinina A. O. (2019). Novaya leksika interneta: sposoby obrazovaniya, prichiny poyavleniya [New lexicon of internet: methods of formation, reasons of creation]. *Epokha nauki [Epoch of science]*, no. 18. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/novaya-leksika-yazyka-interneta-sposoby-obrazovaniya-prichiny-poyavleniya> (in Russian)
5. Magomadova Kh. K. (2020). Innovatsiyi v slovarnom sostave sovremennogo russkogo yazyka [Innovations in vocabulary of modern Russian]. URL: <http://cheloveknauka.com/innovatsii-v-slovarnom-sostave-sovremennogo-russkogo-yazyka> (in Russian)
6. Pokora V. N. (2012). Spetsifika onlayn-kommunikatsiyi nemetskogovoryaschikh Internet-pol'zovateley. Gendernyy podkhod [Specifics of online communication of German-speaking Internet users. Aspect of gender]. *Vestnik Bryanskogo Gosudarstvennogo universiteta [Herald of Bryansk State University]*. Bryansk: RIO BGU, pp. 280–283. (in Russian)
7. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners (2002). Oxford: Macmillan Publishers Ltd.